

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

کرامات اخلاقی حضرت زینب

سلام الله علیها

تهیه، تنظیم، گردآوری و انتخاب مطالب: **مهندس نیر مسافر** کارشناس مسئول آموزش، کارشناس برنامه عملیاتی و بخش فرهنگی دانشکده شیمی

کرامات اخلاقی حضرت زینب (سلام الله علیها)

• **زینب** (سلام الله علیها) مادر عاشورا است. نهضتی که امام

حسین (علیه السلام) آنچنان عمیق و وسیع و ماندگار با

آن همه شکوه و زیبایی از مدینه تا مکه و از آنجا تا

کربلا آورد و سرانجام از اول محرم سال ۶۱ قمری تا

روز عاشورای همان سال در سرزمین کربلا شکل

گرفت و به ثمر رسید.

ص ۲

از جمله ویژگی‌های حضرت زینب (سلام الله علیها) که جزء القاب ایشان نیز می‌باشد **نائبه الحسین** است. این ویژگی نائب برادر بودن خصوصیت و ویژگی منحصر و مخصوص ایشان می‌باشد. زینب (سلام الله علیها) در انجام رسالتی که بر عهده‌اش بود کوتاهی نکرد و هرچه در توان داشت در راه زنده نگه داشتن قیام و نهضت برادر خود بکار برد. مرحوم سید نعمت‌الله جزایری در این باره می‌گوید: مقام و منزلت زینب (سلام الله علیها) قریب مقام امامت بود که از طرف برادر در کربلا، در روز عاشورا یا شب آن نائل شد [۱].

امام **حسین** (علیه السلام) در روز عاشورا و قبل از آن مکرراً به مناسبت‌های مختلفی به خواهر خود وصیت و سفارش می‌کرد که پس از شهادتش صبر و تحمل کند و هرگز کاری که موجب شادی دشمن می‌شود انجام ندهد. آن زمانی که حضرت (علیه السلام) از اسب به زمین افتاد، زینب بلافاصله خودش را به بالین برادر رساند، خود را روی بدن برادر انداخت و فرمود: آیا تو برادر منی؟ آیا تو پسر مادر منی؟ و... و. با گریه و زاری زینب (س)، امام (ع) به هوش آمدند

حضور فعال در همه صحنه ها

و فرمودند: ... یا أختاه هذا يوم التناد و هذا يوم الذی و عدنی به جدی و هو الی مشتاق، خواهرم صبر پیشه کن. بنابراین آخرین کسی که در واپسین لحظات، سخن برادر را شنید و از وصایا و سفارشات آن حضرت آگاه گردید، زینب (سلام الله علیها) بود.

از دیگر ویژگی‌های حضرت زینب (سلام الله علیها) حضور فعال او در صحنه‌های جهاد و مبارزه با ستمکاران بود. از آن هنگامی که خودش را شناخت و توانست بین حق و باطل تمییز بدهد در جریانات سیاسی-اجتماعی حضور داشت. گویی زینب باید شاهد و ناظر حوادث تاریخ باشد تا در موقع مناسب بتواند به وظیفه خود که همان رساندن کاروان حسینی به سر منزل مقصود است عمل کند

زینب (س) شاهد بود که چگونه جد بزرگوارش مورد آزار و اذیت قرار گرفته، چگونه دنیا طلبان به خانه فاطمه (سلام الله علیها) محل نزول ملائکه الله هجوم بردند و چگونه آنجا را آتش زدند و مادرش را مضروب ساخته، پدرش را ریسمان بر گردن به طرف مسجد بردند. زینب حاضر بود، می‌دید که چگونه میخ در به پهلوی مادر فرو می‌رود و چگونه برادر کوچکش محسن سقط می‌شود.

زینب شاهد بیست و پنج سال خانه نشین شدن علی (علیه السلام) بود. زینب می‌دید که پدرش در این مدت چهار سال و اندی با مشکلات اساسی و بزرگی همچون ناکثین و مارقین و قاسطین روبرو است و سرانجام شاهد ضربت خوردن و شهادت پدرش بوده است.

و باز هم در آن زمانی که برادرش امام حسن (علیه السلام) پس از پدرش خلافت را به دست گرفته و با مشکلاتی مواجه می‌شود و با بدترین و پلیدترین دشمن اسلام یعنی معاویه به مبارزه می‌پردازد شاهد و حاضر بود. زینب می‌بیند که یاران معاویه چشم و گوش بسته مطیع فرمان او بودند،

اما امام حسن (علیه السلام) یارانی دارد که به طمع دنیا حضرت را تنها گذاشته و به معاویه پیوستند. خیانتی که موجب شد حضرت به ناچار پیمان صلح را امضاء نماید. آری زینب در جریان تمامی این حوادث و اتفاقات قرار داشت.

ص ۶

زینب(س) باید در همه عرصه‌های جهاد و مبارزه حضوری فعال داشته باشد هم خطیب باشد، هم محافظ حضرت سجاد (علیه السلام) و اسرای دیگر، هم هدایتگر، خط دهنده، ترسیم کننده خط مشی سیاسی و هم مبین احکام شرع و جوابگوی یاوه سرایی دشمن. زینب (سلام الله علیها) باید اهانت‌ها و دروغ‌ها و نسبت‌های بی‌اساس دشمنان به شهدا را پاسخ گوید و حقیقت امر را روشن سازد.

صفت اصداد

از دیگر ویژگی‌هایی که در زینب کبری (علیه السلام) می‌توان یافت، وجود صفات و خصوصیات متضاد و مختلف در ایشان است. ایشان همانند پدر بزرگوارش حضرت امیرالمؤمنین (علیه السلام) همان طور که علما و محققین [۲] کشف کرده و گفته‌اند، دارای صفات و خصوصیات متضاد و مختلف بوده است یعنی در زمانی از آن بانو یک نوع صفت سراغ داریم و در زمانی دیگر صفتی ضد آن.

به عبارت دیگر، خصوصیتی در آن حضرت وجود داشت که کاملاً منافی و متضاد با هم بوده‌اند شاید برای بسیاری از افراد شگفت‌انگیز باشد که بگوییم زینب (سلام الله علیها) هم دارای صفات مختلف و متضاد بوده است. البته زینب به آن مرتبه‌ای که علی (علیه السلام) دست یافت نمی‌رسد، ولی بالاخره در طول حیات زینب (علیه السلام) هم صفاتی می‌بینی که حتی با طبیعت و خصوصیات زنان معمولی سازگاری ندارد. مثلاً از جمله صفاتی که در زنان بیشتر از مردان وجود دارد.

ص ۸

رقت قلب و احساسات و عواطف است که به مجرد دیدن و یا شنیدن حادثه و واقعه‌ای تأثر آور متاثر شده و چه بسا از دیده شان اشک جاری می‌شود.

زینب (سلام الله علیها) هم مستثنا از این خصوصیت نمی‌توانست باشد، ایشان هم رقت قلب نشان می‌دهد و از دیدن ناراحتی و مصیبت، متاثر و مغموم می‌گردد. در شب عاشورا هنگامی که امام حسین (علیه السلام) مشغول تمیز کردن شمشیر بود و با خودش اشعاری زمزمه می‌کرد، زینب (سلام الله علیها) فوراً شروع کرد به گریستن و گریه و ناله‌ای سر داد و سپس بی‌هوش شد.

اما همین زینبی که چنین رقتی دارد و از اینکه برادرش را از دست خواهد داد می‌گرید و بی‌هوش می‌شود، در جریان اسارت کوچک‌ترین گریه و ضعفی از خود نشان نمی‌دهد و حتی امام سجاد (علیه السلام) را تسلیت می‌گوید.

باز در جایی دیگر می بینیم که زینب (علیها سلام) زنی است که از شدت
حجاب و عفت کسی او را نمی بیند و صدایش به گوش نامحرمی
نمی رسد، حتی نزدیک ترین همسایه ها. هرگاه می خواهد برای زیارت
مرقد نبی اکرم (صلی الله علیه و آله و سلم) برود شبانه و آن هم با محافظت
کامل پدر و برادرانش حرکت می کند.

زینب (سلام الله علیها) به پیروی از مادرش فاطمه زهرا (سلام الله علیها) که فرمودند: بهترین چیز برای زنان این
است که مردان نامحرم آنان را ندیده و خودشان نیز ایشان را نبینند [۳].

ص ۱۰

در حفظ حجاب و عفت خود می‌کوشد. اما همین زینب (علیها سلام) در عاشورا و در بازار کوفه در میان جمع کثیری از زن و مرد و پیر و جوان فریاد می‌زند و صدای خود را هرچه توان دارد، بلند می‌کند تا همه بشنوند، چراکه رسالت الهی اش اینگونه اقتضا می‌کند، آنچنان حیا و عفت را با فصاحت و بلاغت و نیز شجاعت و شهامت در می‌آمیزد که اعجاب همگان را بر می‌انگیزد.

راوی می‌گوید: لَمْ أَرَ وَاللَّهِ خَفْرَةَ قَطِّ انْطِقَ مِنْهَا [۴] به خدا سوگند من زنی را ندیدم که به این اندازه حیا و عفت داشته باشد و در عین حال گویاتر و تواناتر از زینب (علیها سلام) باشد.

رعایت حدود شرعی

برای بسیاری از مردم - غیر از معصومین (علیهم السلام) - مقذور و میسور نیست که تحت هر شرایطی خدا و احکام الهی را به یاد داشته باشند. معمولاً در هنگام مواجهه با سختی، بسیاری از افراد خود را می‌بازند. اما حضرت زینب (س) از جمله اولیاء الهی است که در بحرانی‌ترین لحظات زندگی خود درحالی که مصایب از هر طرف او را احاطه کرده بود، به وظیفه الهی خود عمل نمود. حتی از دست دادن خامس آل عبا (علیه السلام) تنها یادگار مادر و جدّ بزرگوارش، نتوانست این خصیصه زینب (علیها السلام) را تحت الشعاع قرار دهد

امام زین العابدین (ع) در باره عمه‌اش زینب (س) فرمود: حتی در آن شب غم و اندوه که روزش سید الشهداء و یارانش را شهید کردند نماز شب از عمه ام زینب ترک نشد منتهی نشسته نماز خواند چون توان ایستادن را از دست داده بود.

اساساً آرام بخش دل زینب در تحمل آن مصائب، در طول حیاتش
خصوصاً در واقعه عاشورا، ارتباط با خدا بود و بس.

لذا هیچگاه زینب (سلام الله علیها) این ارتباط را قطع نکرد و یک لحظه
برخلاف رضا و مصلحت الهی اندیشه‌ای به دل نداد. بلکه حتی
شکرگذاری هم می‌کرد و نمازش در شب یازدهم محرم، در واقع
حمد و سپاس الهی بود بر نعماتی که ارزانی نموده است.

نقل شده وقتی اسرا را وارد کوفه کردند مردم کوفه از روی ترحم به اطفال به اسیران نان و خرما
می‌دادند زینب (سلام الله علیها) فریاد می‌زد: ای اهل کوفه صدقه بر ما حرام است. پس زینب (سلام الله
علیها) در رعایت حلال و حرام الهی هیچ‌گونه سهل‌انگاری نمی‌کرد و در این خصوص به هیچ‌عنوان
راضی نمی‌شد که بی تفاوت باشد.

اگرچه اطفال و زنان اهل بیت راه دور و درازی طی کرده و خسته و گرسنه هستند، اما جواز استفاده از صدقه را صادر نمی‌کند. اگر گرسنه اند، زینب (سلام الله علیها) حاضر است از سهمیه غذایی بگذرد و نان خود را بین بچه‌ها تقسیم کند و سه روز یا بیشتر چیزی نخورد و از شدت ضعف و گرسنگی نشستۀ نماز بخواند. [۶]

اما اجازه نمی‌دهد که ذره‌ای از صدقه را تناول کنند. حضرت زینب (سلام الله علیها) تا مزه پیروزی را در کام یزیدیان و بنی‌امیه تلخ نکرد و تا در جام فاتحین قطرات زهر کشنده نریخت راحت نشست و تا پایان عمر به این کار پرداخت و سرانجام این بانوی بزرگوار در نیمه رجب سال ۶۲ هـ. ق. به دیدار حق شتافت.

منابع و مآخذ

- ۱- خصایص زینبیه ص ۳۳۷.
- ۲- سیری در نهج البلاغه، ص ۲۹.
- ۳- مناقب ابن شهر آشوب، ج ۳، ص ۳۴۱، به نقل از زینب کبری عقیله بنی هاشم.
- ۴- احتجاج طبرسی ج ۲، ص ۱۰۹.
- ۵- زینب کبری، ص ۶۳.
- ۶- زینب کبری، ص ۶۲.

